

UZASADNIENIE

W dniu 28 listopada 2014 r. Gmina Miejska P. wniosła pozew o zasądzenie od Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwoty 564.886,58 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm. Na roszczenie to złożyły się:

- kwota 254.598,47 zł i 13.131,51 zł należności pracowniczych, wypłacona przez poprzednika prawnego powoda pięćdziesięciu jeden byłym pracownikom zlikwidowanego ZOZ w P.,
- kwota 101.015,94 zł składek na ubezpieczenie społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, odprowadzonych przez poprzednika powoda od wyżej wymienionych wypłat,
- kwota 37.543,20 zł zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych odprowadzonych przez poprzednika powoda z tytułu dokonanych wypłat,
- kwota 158.597,46 zł odsetek ustawowych od sumy wyżej wymienionych kwot, skapitalizowanych za okres od 28 listopada 2011 r. do 28 listopada 2014 r., tj. za trzy lata poprzedzające wytoczenie powództwa (pozew, k. 2 – 12).

Pozwany nie uznał żądania powoda, które zakwestionował co do zasady, jak i wysokości, zgłosił zarzut przedawnienia oraz wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu (sprzeciw od nakazu zapłaty, k. 677 – 686).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Uchwałą Nr (...) z 24 września 1997 r. Rada Miasta P. wyraziła zgodę na przekształcenie jednostki budżetowej – Zakładu Opieki Zdrowotnej w P. w Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w P.. Uchwałą Nr (...) z 17 czerwca 1998 r. Rada Miasta P. utworzyła z dniem 1 grudnia 1998 r. SP ZOZ w P., który przejął majątek dotychczasowej jednostki budżetowej funkcjonującej pod nazwą ZOZ w P.. Postanowieniem z 1 grudnia 1998 r. SP ZOZ w P. został wpisany do księgi rejestrowej Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.

/ kopia uchwały z 17 czerwca 1998 r. – k. 22, kopia uchwały z 24 września 1997 r. – k. 23, kopia postanowienia z 1 grudnia 1998 r. – k. 26 - 27 /

Wyrokiem z 29 marca 2001r. wydanym w sprawie II C 295/00, Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił, że Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...) ponosi odpowiedzialność za zobowiązania Zakładu Opieki Zdrowotnej w P. powstałe do 31 listopada 1998r.

/ kopia wyroku – k. 33 /

Do chwili przekształcenia ZOZ w P. nie wypłacono wynagrodzeń za pracę w godzinach nadliczbowych, za 1996 – 1997 pracownikom tej jednostki w osobach: B. S. (1), J. M. (1), A. B., A. W., K. K. (1), M. K., E. K. (1), J. K. (1), R. G., K. K. (2), J. L., T. Ł., J. K. (2), M. F., B. napieraj, T. P., S. P., P. P., D. T., M. S. (1), A. S., P. S., Z. Ś., K. L., B. R., K. M., E. K. (2), C. N., M. M., M. Ł., A. C., B. S. (2), P. M., E. R., J. M. (2), I. K., A. K. i P. W.. Na skutek procesów wszczętych przed Sądem Pracy i zawartych w ich toku ugód sądowych Samodzielny Publiczny ZOZ w P. wypłacił w 2006 r. wszystkim wyżej wymienionym pracownikom wynagrodzenia zaległe do 31 listopada 1998 r. w łącznej kwocie 267.729,98 zł. Ponadto SP ZOZ odprowadził od tych wynagrodzeń składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w łącznej wysokości 101.015,94 zł oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych w kwocie 37.543,20 zł. Należności pracownicze wyliczono na podstawie list płac ZOZ w P. i wykazów dyżurów.

/ dokumenty księgowe wraz z listami płac, wnioskami pracowników oraz dowodami przelewów – k. 41 – 646 i 706 – 738; zeznania świadków: A. O. – k. 769, 00:32:09 – 00:39:01 i M. S. (2) – k. 769 – 770, 00:40:45 – 00:46:34/

Pozwy pracowników domagających się wypłat zaległych należności były wnoszone w latach 1999-2001.

/ okoliczności bezsporne /

W dniu 29 grudnia 2008 r. SP ZOZ w P. zawiadzał Skarb Państwa – Wojewodę (...) do próby ugodowej w zakresie roszczeń obejmujących między innymi świadczenia wypłacone pracownikom ZOZ w P. za pracę w godzinach nadliczbowych za okres przed dniem 1 grudnia 1998 r. oraz pokryte w związku z nimi składki na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Ponowny wniosek w tym przedmiocie został złożony w dniu 13 marca 2009 r.

/ kopie wniosków, k. 649 - 659 /

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w P. został zlikwidowany z dniem 30 września 2011 r. zaś majątek, zobowiązania i należności tego podmiotu przejęła Gmina Miejska P..

/ uchwała Nr (...) Rady Miejskiej w P. z 17 czerwca 2009r. – k 16-17, uchwała Nr (...) Rady Miejskiej w P. z 4 lipca 2011r. – k 18 /

W dniu 15 marca 2012 r. Gmina Miejska P. złożyła wniosek o zawiązanie Skarbu Państwa – Wojewody (...) do próby ugodowej w zakresie roszczeń obejmujących między innymi świadczenia wypłacone pracownikom ZOZ w P. za pracę w godzinach nadliczbowych za okres przed 1 grudnia 1998 r. wraz z uiszczonymi w związku z tym składkami na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczkami na podatek dochodowy od osób fizycznych.

/ kopia wniosku, k. 660 - 664 /

Stan faktyczny w sprawie ustalony został w oparciu o powołane wyżej dowody.

Sąd zwążył:

Powództwo jest uzasadnione prawie w całości.

Na wstępie należy podkreślić, że zasada odpowiedzialności Skarbu Państwa – Wojewody (...) za zobowiązania Zakładu Opieki Zdrowotnej w P. powstałe do 31 listopada 1998 r. została rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z 29 marca 2001r. wydanym w sprawie II C 295/00.

Strona powodowa jest następcą prawnym SP ZOZ w P., który z chwilą utworzenia przejął zobowiązania jednostki budżetowej, którą był ZOZ w P.. Na podstawie art. 23¹ § 1 i 2 kp, w razie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę staje się on z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy, z zastrzeżeniem przepisów § 5, jednak za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy, powstałe przed przejściem części zakładu pracy na innego pracodawcę, dotychczasowy i nowy pracodawca odpowiadają solidarnie. Zgodnie z art. 40 § 1 kc, Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej. Na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. z 1998 r., Nr 133, poz. 872 ze zm.) zobowiązaniami Skarbu Państwa, powstałymi do dnia 31 grudnia 1998 r., są zobowiązania finansowe państwowych jednostek budżetowych i zakładów budżetowych, przejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Z dniem przekształcenia Zakładu Opieki Zdrowotnej w P. w Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej doszło do przejścia zakładu pracy na innego pracodawcę w rozumieniu art. 23¹ § 1 k.p., a nowy pracodawca ponosił odpowiedzialność za zobowiązania wynikające ze stosunków pracy powstałe przed przekształceniem. Uznanie odpowiedzialności nowego pracodawcy za zobowiązania pracownicze powstałe w jednostce budżetowej Skarbu Państwa nie oznacza jednak, że SP ZOZ był jedynym zobowiązanym z tego tytułu. Art. 23¹ kp w zakresie, w jakim pomija współodpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy powstałe przed

przekształceniem statio fisci w samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej został bowiem uznany za niezgodny z art. 32 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP (wyrok TK z dnia 4 kwietnia 2005 r., sygn. akt SK 7/03, OTK 2005/4/33). W konsekwencji zasadnym jest przyjęcie, że kwestie związane z odpowiedzialnością Skarbu Państwa za dawne zobowiązania majątkowe jego własnych jednostek organizacyjnych, które nie były państwowymi osobami prawnymi. Zobowiązania te z chwilą ich powstania były i są nadal zobowiązaniami Skarbu Państwa.

W związku z powyższym za uzasadniony – w świetle przytoczonych powyżej przepisów – należy uznać pogląd, że za dawne zobowiązania pracownicze publicznego zakładu opieki zdrowotnej prowadzonego w formie jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa ponosił odpowiedzialność zarówno nowy pracodawca, tzn. samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, jak i Skarb Państwa. Odpowiedzialność każdego z tych podmiotów, oparta na różnych podstawach prawnych, jest odpowiedzialnością in solidum, do której w drodze analogii stosuje się przepisy o solidarnej odpowiedzialności. Przedstawiona zasada dotyczy oczywiście odpowiedzialności względem wierzyciela.

Natomiast wyrażona w art. 80 ust. 1 ustawy z 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną reguła, że zobowiązaniami Skarbu Państwa powstałymi do dnia 31 grudnia 1998 r. są zobowiązania finansowe państwowych jednostek budżetowych i zakładów budżetowych przejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego wskazuje, że Skarb Państwa ponosi definitywnie ciężar świadczeń pracowniczych powstałych do tego dnia przez jakikolwiek inny podmiot, w tym ten, którego odpowiedzialność wynika z art. 23¹ § 1 kp. To z kolei uprawnia te podmioty do wystąpienia z jednokierunkowym roszczeniem zwrotnym. Ma ono charakter samoistny i powstaje z chwilą zaspokojenia wierzycieli – art. 376 § 1 kc w zw. z art. 80 ust. 1 ustawy z 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną. Z tą chwilą także staje się ono wymagalne – art. 120 § 1 kc, zdanie pierwsze.

W tym miejscu wypada odnieść się do charakteru zobowiązania, którego dochodzi w tej sprawie powód. Przedstawiona przez pozwanego argumentacja odnosząca się do zobowiązań wynikłych z czynów niedozwolonych jest całkowicie chybiona na gruncie stanu faktycznego tej sprawy, ponieważ zobowiązanie dochodzone przez stronę powodową nie wynika z deliktu. Tym samym wywody dotyczące przedawnienia roszczeń wynikających z czynów niedozwolonych są bezprzedmiotowe podobnie, jak zarzut braku przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa.

Roszczenie powoda nie ma również związku z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Roszczenie to w zakresie należności głównej podlega zatem ogólnemu terminowi przedawnienia, wynoszącemu dziesięć lat, zaś w zakresie odsetek będących świadczeniem okresowym – trzech lat, na podstawie art. 118 kc. Analogiczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z 18 marca 2008 r., sygnatura akt II CSK 591/07.

Ponieważ wypłaty na rzecz wierzycieli nastąpiły w 2006 r. termin przedawnienia należności głównej nie upłynął do chwili wytoczenia powództwa w dniu 1 grudnia 2014 r., która to czynność spowodowała przerwę jego biegu zgodnie z art. 123 § 1 pkt. 1 kc. Niezależnie od tego, do przerwania biegu przedawnienia doszło już wcześniej na skutek wniosków poprzednika prawnego Gminy oraz samego powoda, wzywających Skarb Państwa – Wojewodę (...) do próby ugodowej. Tego rodzaju akcja jest bez wątpienia czynnością przedsięwziętą przed sądem, o której mowa w art. 123 § 1 pkt. 1 kc.

Kolejny zarzut związany jest z datą publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 17 maja 1999 r. oraz skutków, jakie wyniknęły z punktów 1 i 2 tego orzeczenia. Trybunał Konstytucyjny w omawianym rozstrzygnięciu stwierdził, że:

1. Przepisy § 11 i § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych obowiązków i uprawnień pracowników zatrudnionych w zakładach służby zdrowia (Dz.U. Nr 51, poz. 326, 1990 r. Nr 65, poz. 387, z 1991 r. Nr 69, poz. 294, z 1992 r. Nr 20, poz. 79, z 1994 r. Nr 31, poz. 112, z 1995 r. Nr 123, poz. 595) są niezgodne z art. 66 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że naruszają konstytucyjną zasadę ustawowego określania maksymalnych norm czasu pracy;

2. Przepis § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych obowiązków i uprawnień pracowników zatrudnionych w zakładach służby zdrowia (Dz.U. Nr 51, poz. 326 z 1990 r. Nr 65, poz. 387, z 1991 r.

Nr 69, poz. 294, z 1992 r. Nr 20, poz. 79, z 1994 r. Nr 31, poz. 112, z 1995 r. Nr 123, poz. 595) jest niezgodny z art. 298 oraz art. 128 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, Nr 106, poz. 668, Nr 113, poz. 717) przez to, że wykracza poza granice upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia i zmienia ustawowe pojęcie czasu pracy.

Natomiast zakwestionowane przepisy miały następujące brzmienie:

§ 11. Przez dyżur zakładowy rozumie się wykonywanie pracy i pozostawanie w gotowości do jej wykonywania przez lekarza przebywającego stale w zakładzie poza godzinami normalnej ordynacji danego zakładu lub jego oddziału.

§ 12. Za pełnienie dyżurów zakładowych i pozostawanie w gotowości do pracy oraz za dodatkową pracę w zespołach wyjazdowych pomocy doraźnej przysługuje odrębne wynagrodzenie, a czasu ich pełnienia nie wlicza się do czasu pracy. W takich przypadkach nie przysługuje pracownikowi dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność tych przepisów z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz kodeksem pracy skutkowało uchyceniem § 11 i § 12 z chwilą jego publikacji, stosownie do art. 190 ustęp 3 Konstytucji, i tylko w takim sensie nie ma ono mocy retroaktywnej. Nie zmienia to faktu, że zakwestionowane przepisy, były niezgodne z Konstytucją, zaś § 12 także z kodeksem pracy, również przed datą wydania wyroku, czy jego publikacją. Sprzeczność normy prawnej z Konstytucją czy przepisem rangi ustawowej jest bowiem stanem obiektywnie istniejącym niezależnie od orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał jest natomiast jedynym organem uprawnionym do stwierdzenia tego stanu. Innymi słowy, wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie powoduje powstania stanu niezgodności normy z Konstytucją lub aktem prawnym niższego rzędu, a jedynie stwierdza ten stan.

Podkreślić trzeba, że dopiero z chwilą opublikowania omawianego tu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego powstały roszczenia pracownicze, które zaspokoił SP ZOZ w P., a więc dopiero od 20 maja 1999 r. rozpoczął bieg termin przedawnienia tych roszczeń. Wcześniej roszczenia te nie mogły powstać ze względu na istniejący w obrocie prawnym § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych obowiązków i uprawnień pracowników zatrudnionych w zakładach służby zdrowia. Czyni to bezzasadnym zarzut pozwanego, jakoby w stosunku do części tych roszczeń, obejmujących okres od 1996 r., nastąpiło przedawnienie zanim zawarto co do nich ugody z lat 2002 i 2003. Roszczenia pracownicze przedawniają się z upływem 3 lat – art. 291 § 1 kp. Wszczęcie postępowań w latach 1999-2001, czyli przed upływem tego terminu, który rozpoczął bieg 20 maja 1999 r., skutkowało jego przerwaniem – art. 123 § 1 punkt 1 kc.

Zarzut obciążenia pozwanego należnościami wynikającymi z procesów toczących się między pracownikami a SP ZOZ w P., jak np. kosztami postępowania, jest o tyle nieuzasadniony, że Gmina nie domagała się w tym postępowaniu zwrotu tego rodzaju świadczeń.

Mając na względzie przytoczone argumenty sąd uznał za uzasadnione żądanie zapłaty w zakresie wypłaconych przez poprzednika prawnego powoda świadczeń pracowniczych wraz z należnościami ubocznymi w postaci składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych.

Żądanie zasądzenia odsetek ustawowych od tych należności, skapitalizowanych za okres trzech lat przed wytoczeniem powództwa było uzasadnione na podstawie art. 481 kc w zw. z art. 455 kc, ze względu na fakt, że pozwany był wzywany do spełnienia świadczenia już w początkach 2009 r. – taki bowiem charakter miało zawiązanie do próby ugodowej zainicjowane wówczas przez poprzednika prawnego powoda. Sąd zweryfikował natomiast wysokość tego świadczenia, które powinno być skapitalizowane za okres od 28 listopada 2011r. do 27 listopada 2014r., a nie jak wyliczył powód – do 28 listopada 2014r. Tym samym kwota skapitalizowanych odsetek wynosi 158.452,76 zł, a nie 158.597,46 zł. Przyjęta przez Sąd konstrukcja była wynikiem sformułowania żądania zasądzenia odsetek ustawowych od wskazanej w pozwie kwoty, od dnia wytoczenia powództwa, czyli od dnia wniesienia pozwu, tj. od 28 listopada 2014r. Jest to uzasadnione tak w stosunku do kwoty należności głównej, jak i odsetek skapitalizowanych – art. 482 § 1

kc. Jednakże akceptacja kapitalizacji przedstawionej przez powoda, tzn. wyliczonej do 28 listopada 2014 r. włącznie, spowodowałyby dwukrotne naliczenie odsetek ustawowych za ten sam dzień, tzn. za dzień wniesienia pozwu.

Co do wysokości odsetek, to obecnie jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie jest oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych (art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 r.). Do dnia 31 grudnia 2015 roku jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należały się odsetki ustawowe. Zasądzając odsetki, sąd wskazał zatem, że należne stronie powodowej są odsetki ustawowe za opóźnienie, przy czym do dnia 31 grudnia 2015 roku stopa odsetek z tytułu opóźnienia była po prostu stopą odsetek ustawowych, zaś od 1 stycznia 2016 roku są to odsetki, których wysokość reguluje odrębnie przepis art. 481 § 2 k.c.

Mając na względzie, że powództwo zostało oddalone w znikomej części sąd obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda całości kosztów procesu, na podstawie art. 100 kpc, zdanie drugie. Na koszty te złożyły się wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą od pełnomocnictwa – 7.217 zł oraz uiszczona opłata od pozwu w wysokości 278.245 zł.